

Kongo Demokratinės Respublikos įsipareigojimų nevykdymas žmogaus teisių apsaugos ir teisingumo srityse

2010 m. spalio 7 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl nesėkmių ginant žmogaus teises ir teisingumą Kongo Demokratinėje Respublikoje

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Kongo Demokratinės Respublikos (KDR), visų pirma į 2008 m. sausio 17 d. rezoliuciją dėl padėties Kongo Demokratinės Respublikoje ir išžaginimo kaip karo nusikaltimo¹ ir į 2009 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl smurto Kongo Demokratinėje Respublikoje², susijusią su ginkluotų grupuočių seksualiniu smurtu ir nuolatiniais žmogaus teisių pažeidimais KDR, atsižvelgdamas į savo 2009 m. gegužės 7 d. rezoliuciją dėl lyčių lygybės aspekto integravimo į ES išorinius santykius ir taikos (tautos) kūrimo procesą³,
- atsižvelgdamas į 2010 m. rugsėjo 24 d. paskelbtą preliminarą ataskaitą dėl masinio civilių moterų žaginimo Kongo Demokratinėje Respublikoje „Rapport préliminaire de la mission d’enquête du Bureau Conjoint des Nations Unies aux Droits de l’Homme sur les viols massifs et autres violations des droits de l’homme commis par une coalition de groupes armés sur l’axe Kibua-Mpofi, en territoire de Walikale, province du Nord-Kivu, du 30 juillet au 2 août 2010“,
- atsižvelgdamas į 2000 m. pasirašytą Kotonu partnerystės susitarimą,
- atsižvelgdamas į 2009 m. spalio 27 d. Tarybos išvadas dėl Didžiųjų ežerų regiono,
- atsižvelgdamas į 2008 m. spalio 10 d. Tarybos pranešimą dėl padėties rytinėje KDR dalyje,
- atsižvelgdamas į 2009 m. spalio 19 d. Tarybos bendruosius veiksmus 2009/769/BUSP, iš dalies keičiančius Bendruosius veiksmus 2007/405/BUSP dėl Europos Sąjungos policijos misijos vykdant saugumo sektoriaus reformą (SSR) ir jos sąsajos su teisingumu Kongo Demokratinėje Respublikoje (EUPOL RD Congo),
- atsižvelgdamas į 2005 m. birželio mėn. įsteigtą EUSEC RD Congo saugumo sektoriaus reformos misiją (2005 m. gegužės 2 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2005/355/BUSP dėl Europos Sąjungos misijos siekiant teikti patarimus ir paramą vykdant saugumo sektoriaus reformą Kongo Demokratinėje Respublikoje (KDR)),
- atsižvelgdamas į JT Saugumo tarybos rezoliuciją Nr. 1856 (2008) dėl MONUC įgaliojimų,
- atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1925 (2010), kurioje nurodyti

---

¹ OL C 41 E, 2009 2 19, p. 83.

² Priimti tekstai, P7_TA(2009)0118.

³ Priimti tekstai, P6_TA(2009)0372.

Jungtinių Tautų misijos Kongo Demokratinėje Respublikoje (MONUSCO) įgaliojimai,

- atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos rezoliucijas Nr. 1325 (2000) ir Nr. 1820 (2008) dėl moterų padėties, taikos ir saugumo ir JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1888 (2009) dėl lytinio smurto prieš moteris ir vaikus ginkluoto konflikto metu, kurioje pabrėžiama visų valstybių atsakomybė siekiant sustabdyti nebaudžiamumą ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn asmenis, atsakingus už nusikaltimus žmoniškumui ir už karo nusikaltimus, įskaitant ir susijusius su seksualiniu ir kitoku smurtu prieš moteris ir mergaites,
  - atsižvelgdamas į 2006 m. KDR parlamento priimtą įstatymą dėl seksualinio smurto, kuriuo siekiama paspartinti baudžiamųjų žaginimo bylų nagrinėjimą ir pradėti taikyti griežtesnes bausmes,
  - atsižvelgdamas į ES Tarybos veiksmų lyčių lygybės skatinimo vystomojo bendradarbiavimo srityje planą, pagal kurį turėtų būti užtikrinama, kad į lyčių lygybės aspektą visais lygmenimis būtų atsižvelgiama ES darbe su šalimis partnerėmis,
  - atsižvelgdamas į tai, kad 2010 m. kovo mėn. paskirtas Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus specialusis atstovas seksualinio smurto per ginkluotus konfliktus klausimams,
  - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos-Sajungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Catherine Ashton ir už vystymąsi atsakingo Komisijos nario Andrio Piebalgo 2010 m. rugpjūčio 27 d. bendrą pareiškimą dėl naujos smurto bangos Šiaurės Kivu, KDR,
  - atsižvelgdamas į 2010 m. rugpjūčio 23 d. JT Generalinio Sekretoriaus ataskaitą dėl ginkluotų grupuočių KDR rytuose įvykdyto masinio civilių žaginimo,
  - atsižvelgdamas į ES krizių valdymo vaidmenį įgyvendinant JTST rezoliucijas Nr. 1325 ir Nr. 1820 pagal bendrą saugumo ir gynybos politiką, kuriam atlikti kiekvienoje krizės valdymo misijoje visame pasaulyje numatomi specialūs patarėjai lyčių klausimais ar specialūs centrai,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Atul Khare, JT generalinio sekretoriaus padėjėjas taikos palaikymo klausimu, pranešė JT Saugumo Tarybai, kad rytinės Kongo dalies kasyklų regione nuo 2010 m. liepos 30 d. iki rugpjūčio 4 d. masinio grupinio žaginimo aukomis tapo daugiau kaip 500 žmonių, įskaitant mergaites, vyresnes kaip 75 metų amžiaus moteris ir abiejų lyčių kūdikius – manoma, kad tai maištininkų ir nereguliariųjų ginkluotųjų pajėgų išpuoliai,
- B. kadangi seksualinio smurto išpuoliai vyko netoli JT taikos palaikymo stovyklos, kuri įsikūrusi tik keletas mylių nuo Luvungi miesto; kadangi paaiškėjo, kad jau kitą dieną po to, kai 2010 m. liepos 30 d. prasidėjo išpuoliai, JT darbuotojai sužinojo, kad maištininkai užėmė Luvundžio miestą ir aplinkinius rytinės Kongo dalies kaimus, tačiau JT būstinei Niujorke apie žaginimus pranešta tik po dviejų savaičių,
- C. kadangi JT misija KDR (MONUSCO) pagal Jungtinių Tautų chartijos VII skyrių turi įgaliojimus naudoti visas priemones, kurios būtinos norit įvykdyti apsaugos įgaliojimą, įskaitant veiksmingą civilių, humanitarinių darbuotojų ir žmogaus teisių gynėjų apsaugą,

jei kokia nors užsienio ar Kongo ginkluota grupuotė kelia neišvengiamą fizinio smurto grėsmę, taip pat turi remti vyriausybės pastangas kovoti su nebaudžiamumu ir užtikrinti civilių apsaugą nuo tarptautinių žmogaus teisių ir humanitarinės teisės pažeidimų, įskaitant visų formų seksualinį smurtą ir smurtą lyties pagrindu,

- D. kadangi, nepaisant MONUSCO misijos buvimo šalyje, dėl Kongo armijos, Mai Mai ginkluotųjų pajėgų, Ruandos demokratinių išlaisvinimo pajėgų (FDLR) kovotojų, Kongo liaudies fronto už teisingumą (FPJC) ir Viešpaties pasipriešinimo armijos (LRA) susirėmimų nuo 1998 m. žuvo 6 milijonai žmonių ir kiekvieną mėnesį vis dar yra tiesioginė ar netiesioginė tūkstančių žmonių mirties, nepakeliamų kančių, skurdo ir žmonių perkėlimo į kitą vietą šalies viduje priežastis, tuo tarpu padėtis pabėgėlių stovyklose ir toliau blogėja,
- E. kadangi Kongo armijos kareiviai prisidėjo prie daugybės civilių gyventojų mirties ir žaginimo atvejų; kadangi rytinėse KDR dalyse Viešpaties pasipriešinimo armijos (LRA) sukilėlių būriai, Ruandos demokratinių išlaisvinimo pajėgų (FDLR) kovotojai ir netgi Kongo armijos kariai ir toliau žagina, per prievartą verbuoja į karo tarnybą civilius gyventojus ir vaikus ir sunkiai pažeidinėja žmogaus teises,
- F. kadangi žaginimas, kaip karo ginklas, sukrečiančiai dažnai naudojamas rytinėje Kongo dalyje, kur, Jungtinių tautų duomenimis, praėjusiais metais užregistruota ne mažiau kaip apie 8300 išžaginimų, o kur kas daugiau jų neužregistruota; kadangi JT vyriausiojo komisaro, atsakingo už pabėgėlių klausimus, nuomone, per pirmąjį 2010 m. ketvirtį išžagintos ne mažiau kaip 1244 moterys, vidurkis būtų 14 išžaginimų per dieną; kadangi lytinė prievarta ir su lytimi susijęs smurtas visada turi būti laikomas karo nusikaltimu ir nusikaltimu žmogiškumui,
- G. kadangi dauguma ginkluotų judėjimų, įskaitant KDR reguliariąją armiją, nuolatinius žaginimus naudoja kaip teroro karo taktiką ir priemonę kariniams ir ekonominiams tikslams pasiekti; kadangi moterys apgalvotai prievartaujamos jų šeimos ar kitų kaimo gyventojų akivaizdoje siekiant žmonėms sukelti baimę; kadangi dėl šių smurto aktų moterys dažnai praranda vietą visuomenėje, gebėjimą rūpintis savo vaikais ir netgi gyvybę, nes dažnai jos užkrečiamos AIDS virusu,
- H. kadangi nei civiliniams, nei kariniams prokurorams nepavyko atlikti nešališko tyrimo dėl asmenų, kuriems tenka atsakomybė už žmogaus teisių pažeidimus, ir dėl to Kongo gyventojai apsirato su dažnais grupiniais žaginimais ir seksualinio smurto išpuoliais, netgi atsirado tam tikras pakantumas regione vykdomiems žmogaus teisių pažeidimams,
- I. kadangi Kongo kariuomenei toliau trūksta žmogiškųjų, techninių ir finansinių išteklių, kurie būtini jos užduotims KDR rytinėse provincijose vykdyti, taip pat joje stokojama disciplinos ir tinkamo parengimo, dėl to toliau silpnėja jos vaidmuo siekiant apsaugoti gyventojus ir atkurti taiką,
- J. kadangi daugelis NVO atkreipė dėmesį į didėjančią žmogaus teisių gynėjų, žurnalistų, opozicijos vadovų, aukų ir liudytojų priespaudą KDR pastaraisiais metais, įskaitant nužudymus, neteisėtus suėmimus, persekiojimą, grąsinimus telefonu ir pakartotinius iškvietimus į žvalgybos tarnybų biurus,
- K. kadangi karo nusikaltėlis Bosco Ntaganda ne tik kad nesuimtas, bet netgi paskirtas į aukštas pareigas vykdant bendras karines operacijas su Kongo ir Ruandos pajėgomis

rytinėje KDR dalyje; kadangi buvęs Kongo lyderis Jean-Pierre Bemba Gombo yra teisiamas TBT už karo nusikaltimus, įskaitant žaginimus,

- L. kadangi dėl KDR vykdomos neteisėtos prekybos naudingosiomis iškasenomis daugeliui subjektų sudaromos sąlygos toliau pirkti šias iškasenas iš sukilėlių kontroliuojamų rajonų ir kartu finansuoti šias sukilėlių grupuotes ir kadangi tai yra konfliktą skatinantis ir aštrinantis veiksnys,
  - M. kadangi naujai priėmus JAV įstatymą dėl naudingųjų iškasenų iš konflikto regionų bandoma išvengti, kad Amerikos vartotojai nebepirktų mobiliojo ryšio telefonų, kompiuterių ir kitos aukštųjų technologijų įrangos, kurią pagamino JAV įmonės naudodamos naudingąsias iškasenas iš sukilėlių kontroliuojamų kasyklų; be to, kadangi įstatymas skatina JAV įmones, įskaitant registruotą prekių ženklą turinčius elektronikos, mineralų procesorių ir juvelyrinių dirbinių gamintojus, kasmet pranešti Vertybinių popierių ir biržos komisijai, jei jų gaminiuose naudojamas auksas, tantalas ar kasiteritas, kurie tiesiogiai importuoti iš Kongo Demokratinės Respublikos ar atgabenti kontrabanda per devynias kaimynines šalis,
1. griežtai smerkia masinį žaginimą ir kitus Ruandos demokratių išlaisvinimo pajėgų (angl. FDLR), hutų sukilėlių grupuotės ir Mai Mai ginkluotųjų pajėgų įvykdytus žmogaus teisių pažeidimus, nuo kurių 2010 m. liepos 30 d.–rugpjūčio 4 d. nukentėjo ne mažiau kaip 500 moterų ir vaikų Šiaurės Kivu provincijoje;
  2. ragina visus veikėjus sustiprinti kovą su nebaudžiamumu ir nedelsiant nutraukti smurtą ir žmogaus teisių pažeidinėjimą KDR, visų pirma šiaurės Kivu; pabrėžia, kad reikia toliau stengtis sustabdyti vietos ir užsienio ginkluotų grupuočių veiklą rytinėje KDR dalyje;
  3. ragina JT ir KDR vyriausybę atlikti nešališką ir nuodugną įvykių tyrimą siekiant užtikrinti, kad tie, kuriems tenka atsakomybė už žmogaus teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimus, atsakytų už savo nusikaltimus ir būtų teisiami pagal Kongo ir tarptautinę teisę;
  4. reiškia didelį susirūpinimą, kad MONUSCO negalėjo pasinaudoti savo įgaliojimais ir veiksmų pradžios taisyklėmis, kad suteiktų apsaugą nuo tokių masinių išžagininimų ir kitų žmogaus teisių pažeidimų, kuriuos šalia jos taikos palaikymo bazės įvykdė ginkluoti judėjimai; tačiau pripažįsta, kad ir toliau būtina užtikrinti MONUSCO dalyvavimą, ir ragina dėti visas pastangas, kad misija galėtų vykdyti visus savo įgaliojimus ir apginti tuos, kuriems gresia pavojus;
  5. ragina JT Saugumo Tarybą kuo skubiau imtis visų galimų priemonių siekiant iš tiesų išvengti bet kokių tolesnių išpuolių prieš civilius rytinių KDR provincijų gyventojus ir užtikrinti aukoms medicininę, teisinę, socialinę, humanitarinę ir kitą pagalbą; reikalauja, kad būtų veiksmingai įgyvendinamas naujas MONUSCO elgesio kodeksas ir būtų sudaryta nauja grupė, kurios tikslas – žmogaus teisių stebėseną;
  6. pabrėžia, kad reikia skubiai rasti politinį šio ginkluoto konflikto sprendimą; ragina KDR vyriausybę glaudžiai bendradarbiaujant su tarptautine bendruomene ir Afrikos Sąjunga suteikti saugumą ir stabilumą rytų Kongo gyventojams ir ragina, kad visos ginkluotos grupuotės KDR nutrauktų visus išpuolius, gerbtų žmogaus teises ir nedelsiant grįžtų prie dialogo taikos klausimu;

7. ragina nedelsiant paskatinti moteris aktyviau įsitraukti į visas iniciatyvas, kuriomis siekiama rasti konflikto KDR sprendimo būdus, pavyzdžiui, atlikti tarpininkų ir derybininkų vaidmenis ir padėti įgyvendinti konflikto sprendimo priemones;
8. pabrėžia, kad teismų sistemos atkūrimas ir reforma (įtraukiant prevencijos ir apsaugos dimensijas ir kovą su nebaudžiamumu dėl lytinio smurto) bei pagalba aukoms ir jų integravimas turėtų sudaryti pagalbos programą, kurios bus finansuojamos, pagrinda; šiuo atžvilgiu ragina masinių žaginių rytinėje KDR dalyje bylas perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui;
9. pabrėžia, kad pagrindinis humanitarinės srities prioritetas KDR būtų sukurti tikrą nacionalinę kariuomenę; pakartoja, kad, norint reformuoti Kongo kariuomenę ir pagerinti jos discipliną, reikia rengti mokymus ir mokėti tinkamą atlyginimą;
10. ragina KDR parlamentą sudaryti nacionalinę žmogaus teisių komisiją, kaip numatyta Konstitucijoje, kaip pirmą žingsnį siekiant priimti žmogaus teisių pažeidimų aukų ir liudytojų, žmogaus teisių aktyvistų, humanitarinės pagalbos darbuotojų ir žurnalistų apsaugos įstatymą;
11. ragina Didžiųjų ežerų regiono šalis ir toliau prisiimti svarbius įsipareigojimus kartu skatinti taiką ir stabilumą regione taikant esamas regionines priemones ir dėti daugiau pastangų regionų ekonomikai vystyti, ypač daug dėmesio skirti susitaikymui, žmonių saugumui, geresniam teismų atskaitingumui, pabėgėlių ir šalies viduje į kitą vietą perkeltųjų asmenų grįžimui ir integracijai;
12. ragina Europos Sąjungą ir valstybes nares remti EUSEC RD ir EUPOL RD misijų veiklą; ragina, kad lyčių aspektas būtų visapusiškai įtrauktas į bendro saugumo ir gynybos operacijas; atsižvelgdamas į tai, reikalauja aiškos lyčių perspektyvos civilinėse ir karinėse misijose siekiant didesnio jų veiklos efektyvumo, kadangi ES, kaip viena iš pagrindinių veikėjų, gali būti labai naudinga sprendžiant moterų padėties ginkluotų konfliktų metu, taip pat konfliktų prevencijos klausimus;
13. smerkia vis dažnesnius smurto prieš pagalbą teikiančius darbuotojus aktus ir vertina itin sunkų labai nesaugiomis sąlygomis vietoje dirbančių humanitarinių organizacijų atliekamą darbą;
14. palankiai vertina tai, kad priimtas naujas JAV įstatymas dėl naudingųjų iškasenų iš konflikto regionų, ir prašo Komisijos ir Tarybos nagrinėti teisėkūros iniciatyvą šiuo klausimu; ragina KDR vyriausybę visapusiškai įgyvendinti Gavybos pramonės įmonių skaidrumo iniciatyvą (EITI) ir jos laikytis siekiant padidinti skaidrumą ir gerinti valdymą gavybos pramonės sektoriuje; ragina Komisiją ir Tarybą sustiprinti kovą su korupcija KDR, kuri blogina žmogaus teisių padėtį ir prisideda prie jų pažeidinėjimo;
15. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai-Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Afrikos Sąjungos institucijoms, Pietų Afrikos vystymosi bendrijai, Didžiųjų ežerų regionų vyriausybėms, įskaitant KDR ir Ruandą, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus specialiajam atstovui seksualinio smurto per ginkluotus konfliktus klausimams, Generalinio sekretoriaus pavaduotojui humanitariniams reikalams ir neatidėliotinos pagalbos koordinatoriui, Jungtinių Tautų Saugumo Tarybai ir Jungtinių

Tautų Žmogaus teisių tarybai.